

Iets over avances en zeepbellen: list en bedrog boven de Grote Peel

Marc Verbeeten

Nationaal Park de Grote Peel is een hoogveenrestant met een oppervlakte van c. 1500 ha. Het ligt op de grens van Limburg en Noord-Brabant. Vandaag de dag is het haast niet te geloven, maar eind jaren vijftig en zestig herbergde de Grote Peel een florerende stand van de Grauwe Kiekendief, met in topjaren 7 paren (van Seggelen 1999). Door het kwistige gebruik van pesticiden en intensivering van de landbouw in de omliggende agrarische gebieden werden de foerageermogelijkheden van de soort op een wel heel laag pitje gezet. In 1970 bezette één mannetje het laatste territorium van deze soort in de Grote Peel. De Blauwe Kiekendief was hem in 1963, om dezelfde redenen, voorgedaan. Na degradatie van de Grauwe Kiekendief tot schaarse doortrekker, is de Bruine met jaarlijks hooguit twee territoria de enige kiekendief die we boven het typische Peellandschap kunnen zien (Verbeeten 1999).

Vanaf eind maart, als de eerste terugkeren uit hun overwinteringsgebieden, kunnen er tijdens het broedseizoen tot in de herfst Bruine Kiekendieven boven de Grote Peel worden waargenomen. De lange periode waarin tijdens het voorjaar doortrek plaatsvindt, bezorgt de inventariseerder veel kopzorgen. En dan vooral op goede dagen, als de soort talrijk in het gebied aanwezig lijkt te zijn. Alleen op basis van individuele herkenning is het mogelijk de blijvers van de trekkers te onderscheiden. Maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan.

Zoals in vele voorafgaande jaren kan er ook in 1999 één territorium van de Bruine Kiekendief worden opgevoerd in de Grote Peel. Soms weemoedig wegdromend met alleen nog getallen van de Grauwe Kiekendief op papier, is het toch aardig dat je als veldwaarnemer nog kunt genieten van kiekeken boven de Peel. Zoals op 15 mei, toen een affaire van een adult mannetje Bruine Kiekendief uit leek te draaien op polygamie (één mannetje met meer dan één vrouwtje).

Omstreeks 10.00 uur die dag zie ik boven het Roerdompven een volwassen mannetje in de nabijheid van een onvolwassen vrouwtje. Dit vrouwtje vertoont opvallende rui aan de rechtervleugel en is derhalve makkelijk herkenbaar. Beide vogels vliegen laag boven het riet, dicht langs elkaar. Ze laten duidelijk zichtbaar de poten hangen waarbij herhaaldelijk een iets wankelende vlucht ten beste wordt gegeven. Het mannetje gooit zich regelmatig om en toont zijn buik aan het vrouwtje. Even later verschijnt er ogenschijnlijk zonder enige belangstelling een volwassen vrouwtje boven het riet. Vrijwel direct, maar zonder enige haast, verdwijnen het mannetje en het onvolwassen vrouwtje in zuidwestelijk richting. Op boomtopniveau verlies ik ze snel uit beeld. Het adulte wijfje blijft achter boven het Roerdompven.

Tien minuten later keert het volwassen mannetje terug. Alsof hij zich betrappt voelde met zijn maitresse lijkt het erop dat hij haar met alle zorgvuldigheid via de achterdeur van het toneel heeft laten verdwijnen. Vanuit de richting waarin hij zojuist vertrok, nadert hij nu met duidelijk grotere spoed het volwassen vrouwtje en gaat vrijwel direct over tot baltsen. Gedurende lange tijd wordt een show, inclusief schijnprooi-overdrachten, terecht omschreven als *skydancing* (Clarke 1995).

Waarschijnlijk behoorlijk in haar eer aangetast, komt ineens het onvolwassen vrouwtje met vleugelrui opnieuw op de proppen. Wellicht wetende dat ze weinig in de melk heeft te brokkelen, viert ze haar avances bot op een omhoogschroevende Buizerd. Deze heeft blijkbaar geen zin in een buitenechtelijke relatie en verdwijnt zonder interesse te tonen naar zijn nestbos. Voor de tweede keer in korte tijd spat een droom van het onvolwassen vrouwtje als een zeepbel uit elkaar. Dat ze zichzelf niet zo snel gewonnen geeft, bewijst het feit dat ze nog een week lang in de omgeving te vinden is. Het volwassen wijfje is evenwel steeds als wakend oog in de buurt. Na 24 mei werd het onvolwassen vrouwtje echter niet meer gezien en kwam een einde aan de soap rond een stelletje Bruine Kiekendieven boven de Grootte Peel.

Literatuur

Clarke R. 1995. *The Marsh Harrier*. Hamlyn, London.

van Seggelen C. 1999. *Vogels van de Grootte Peel: een eeuw avifauna in een veranderend hoogveenlandschap*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Verbeeten M. 1999. *Roofvogelonderzoek in nationaal Park de Grootte Peel*. Eigen rapport, Aarle-Rixtel.

Adres: Phaffstraat 2, 5735 CN Aarle-Rixtel (e-mail: m.verbeeten@freeler.nl)

Juvenile Bruine Kiekendief op doortrek boven ven op Wapserveld, 15 september 1999 (Rob Bijlsma). *Migrating juvenile Marsh Harrier, Wapserveld, 15 September 1999.*